

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Іванова Артема Валерійовича на тему: «Міжнародні злиття та поглинання у вимірах ефектів від концентрації ринкової влади», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

Наукова новизна дослідження полягає у поглибленні теоретико-методологічних основ проблем впливу процесів міжнародних злиттів та поглинань на зміну ринкової структури, а також у розвитку науково-практичних рекомендацій щодо запобігання негативним соціально-економічним наслідкам концентрації ринкової влади. В умовах ринкової трансформації економіки питання захисту конкуренції, недопущення зловживання ринковою владою монополістичних структур є особливо актуальним. Створення конкурентного середовища, захист законних інтересів підприємців і споживачів, регулювання діяльності монополій сприяють формуванню цивілізованих ринкових відносин, підвищенню ефективності функціонування національної економіки і є однією зі складових антимонопольної діяльності держави. Великий вплив на конкурентоспроможність підприємства надає конкурентне середовище, яке визначається структурою конкурентного ринку, що залежить від переважання того чи іншого виду конкуренції. В умовах дії різних видів конкуренції конкурентне середовище підприємства формується в результаті впливу на ринок безлічі різноманітних факторів, що характеризуються певною сферою дії, часовим періодом і інтенсивністю. Отже, важливим питанням є те, наскільки міжнародні злиття і поглинання впливають на концентрацію ринкової влади і, як наслідок, на інтереси і добробут інших учасників ринку.

У роботі Іванова А.В. розглядаються теоретичні основи дослідження міжнародних злиттів та поглинань в контексті глобальної конкуренції та ринкової влади, визначаються механізми підвищення ефективності імплементації антимонопольної регуляторної політики країн на ринках міжнародних злиттів та

поглинань. Світовою практикою доведено, що сучасна хвиля міжнародних злиттів та поглинань є безпрецедентною за наслідками для структурної реорганізації глобальної і регіональної економіки. Це безумовно підвищує цінність досліджень у напрямку розвитку науково-практичних рекомендацій щодо запобігання негативним соціально-економічним наслідкам концентрації ринкової влади, що доводить актуальність представленої дисертації.

Отже, тема дисертації Іванова Артема Валерійовича та поставлені завдання є актуальними та затребуваними на національному і глобальному рівнях. Задачі дослідження охоплюють таку проблематику: визначення сутності та детермінант процесу формування глобального конкурентного середовища; виокремлення та систематизація напрямів генезису концептуальних засад дослідження стратегії злиття та поглинання; здійснення оцінки впливу злиттів та поглинань на концентрації ринкової влади і конкурентну структуру ринків; розробка механізмів державної антимонопольної регуляторної політики в розвинутих країнах світу; визначення підходів до моделювання збалансованої політики державного антимонопольного регулювання та підтримки ефективності бізнесу.

Теоретичне значення результатів роботи ґрунтується на визначенні теоретико-методичних засад дослідження проблем впливу процесів міжнародних злиттів та поглинань на зміну ринкової структури та узагальненні науково-методологічних підходів до дослідження ефектів концентрації ринкової влади, що виникають внаслідок злиттів та поглинань. Використання діалектичного методу наукового пізнання дозволило визначити сутність та детермінанти процесу формування глобального конкурентного середовища, а логіко-історичного методу, порівняльного аналізу, синтезу – систематизувати напрями генезису концептуальних засад дослідження стратегії злиття та поглинання, а також узагальнити та порівняти механізми державної антимонопольної регуляторної політики в розвинутих країнах світу.

Узгодження об'єкту й предмету дослідження, мети і завдань, коректне

використання автором методів наукового пошуку стало підґрунтям отримання результатів, які містять наукову новизну та мають практичне значення.

Серед нових наукових результатів теоретичного та науково-методичного змісту вважаємо за необхідне виокремити такі:

1) удосконалений концепт дослідження впливу міжнародних злиттів та поглинань на концентрацію ринкової влади; систематизовані існуючі підходи до визначення видів та типів злиття і поглинань; узагальнені основні мотиви та ефекти застосування стратегії злиття та поглинання;

2) уточнені теоретико-методологічні засади дослідження ефектів концентрації ринкової влади, що виникають внаслідок злиттів та поглинань; запропонований та емпірично апробований авторський алгоритм дослідження ефектів концентрації ринкової влади, що виникають внаслідок злиттів та поглинань;

3) сформований кількісний інструментарій оцінки впливу процесу злиттів та поглинань на ефективність бізнесу та добробут суспільства, який розроблено автором з використанням методів системно-динамічного моделювання, що дозволяє змоделювати оптимальний рівень застосування адміністративно-економічних інструментів державної антимонопольної політики задля захисту конкуренції та інтересів інших учасників ринку;

4) запропонований механізм підвищення ефективної імплементації антимонопольної політики держави, метою якого є створення конкурентного середовища та підвищення ефективності функціонування існуючих конкурентних відносин шляхом застосування правових, організаційно-контролюючих, адміністративно-економічних, профілактично-роз'яснювальних методів здійснення антимонопольної політики.

Практичне значення результатів дослідження ґрунтується на апробації авторського алгоритму дослідження ефектів концентрації ринкової влади, що виникають внаслідок злиттів та поглинань, проведенні оцінювання впливу

процесу злиттів та поглинань на ефективність бізнесу та добробут суспільства, який розроблено автором з використанням методів системно-динамічного моделювання, а також розробці механізму підвищення ефективної імплементації антимонопольної політики держави, метою якого є створення конкурентного середовища та підвищення ефективності функціонування існуючих конкурентних відносин. Результати роботи можуть використовуватися у подальших наукових розробках на державному, регіональному і виробничому рівнях, а також у навчальному процесі.

Дисертація виконана особисто, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та експериментальні результати, що проведені здобувачем особисто, і які мають істотне значення для економічної науки. Одержані здобувачем результати є достовірними та об'єктивними. Дослідження демонструє відповідність усім вимогам щодо рівня наукової кваліфікації здобувача, що зазначено у Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова КМУ «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 06 березня 2019 р. №167).

Зміст основних положень дисертаційного дослідження викладено у 9 наукових публікаціях: (4 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у наукових періодичних виданнях інших держав з наряду, за яким підготовлено дисертацію, 4 – у наукових виданнях України, які додатково відображають наукові результати дисертації):

1. Ivanov A. Analysis of differences in the systems of anti-monopoly and regulatory policies of states. *Dialog*. 2020. Vol. 1. URL: <https://www2.univishtov.bg/dialog/title.asp?title=1488>.

2. Іванов А. В. Вплив транскордонних злиттів і поглинань на конкурентне середовище. *Економіка і організація управління*. 2017. №2 (26). С. 21-28.

3. Іванов А. В., Орехова Т. В. Імперативи взаємовпливу інвестування та процесу транскордонних злиттів і поглинань. *Міжнародні відносини. Серія*

http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3491/3161.

Особистий внесок здобувача полягає у визначенні імперативів взаємовпливу інвестування та процесу транскордонних злиттів і поглинань.

4. Іванов А. В., Орехова Т. В. Детермінанти формування конкурентної політики країн. *Економіка і організація управління*. 2018. № 3 (31). С. 6–15.

Особистий внесок здобувача полягає у систематизації детермінант формування конкурентної політики країн.

5. Іванов А. В. Аналіз тенденцій світового ринку злиття і поглинання. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 1 (62). С. 21–29.

6. Іванов А. В., Орехова Т. В. Транскордонні злиття і поглинання як спосіб концентрації ринкової влади. *Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання: праці XVII Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених*. 04–06 грудня 2017 р., м. Вінниця. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. Т. 2. С. 172–175.

Особистий внесок здобувача полягає у дослідженні особливостей транскордонних злиттів і поглинань як способу концентрації ринкової влади.

7. Іванов А. В. Методологічні питання ринкової влади фірм та формування конкурентної політики країн. *Сучасні проблеми економіки: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції*. 16 жовтня 2018 р., м. Київ. К.: НАУ, 2018. С. 56–57.

8. Іванов А. В. Вплив транскордонних злиттів і поглинань на інвестиційне середовище країн. *Національна економіка в умовах глобалізації: тенденції, проблеми та перспективи: матеріали V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених*. 16 листопада 2018 р., м. Полтава. Полтава: ПолтНТУ, 2018. С. 87–88.

9. Іванов А. В., Орехова Т. В. Антимонопольна політика в Україні // *Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання: праці XIX Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. 13–15 листопада 2019 р., м. Вінниця. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. Т. 1. С. 165–168.*

Особистий внесок здобувача полягає у виокремленні особливостей антимонопольної політики в Україні.

Результати дисертації повною мірою висвітлені у зазначених публікаціях.

Дисертація Іванова А.В. відповідає вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06 березня 2019 р.

На підставі зазначеного рекомендуємо дисертацію Іванова Артема Валерійовича на тему: «Міжнародні злиття та поглинання у вимірах ефектів від концентрації ринкової влади» до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Рецензенти:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародних
економічних відносин,
проректор з наукової роботи,
ДонНУ імені Василя Стуса

І.В. Хаджинов

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних
економічних відносин
ДонНУ імені Василя Стуса

З.А. Атаманчук

27 квітня 2020 р.